

HOTĂRÂREA CURȚII
14 septembrie 1999*

Comisia Comunităților Europene
împotriva
AssiDomän Kraft Products AB și alții

„Recurs – Efectele unei hotărâri de anulare în ceea ce îi privește pe terți”

În cauza C-310/97 P,

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de domnul W. Wils, membru al serviciului juridic, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul domnului C. Gómez de la Cruz, membru al serviciului juridic, Centre Wagner, Kirchberg,

reclamantă,

având ca obiect un recurs introdus împotriva Hotărârii Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene (Camera a doua extinsă) din 10 iulie 1997, AssiDomän Kraft Products și alții/Comisia (T-227/95, Rec., p. II-1185), vizând anularea acestei hotărâri,

celelalte părți la procedură fiind:

AssiDomän Kraft Products AB, cu sediul în Stockholm (Suedia),

Iggesunds Bruk AB, cu sediul în Örnsköldsvik (Suedia),

Korsnäs AB, cu sediul în Gävle (Suedia),

MoDo Paper AB, cu sediul în Örnsköldsvik (Suedia),

Södra Cell AB, cu sediul în Växjö (Suedia),

Stora Kopparbergs Bergslags AB, cu sediul în Falun (Suedia),

Svenska Cellulosa AB, cu sediul în Sundsvall (Suedia),

reprezentate de domnul J. E. Pheasant, solicitor, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul lui Loesch și Wolter, 11, rue Goethe,

reclamante în primă instanță,

CURTEA,

compusă din domnii G. C. Rodríguez Iglesias, președinte, P. J. G. Kapteyn, J.-P. Puissochet, G. Hirsch și P. Jann, președinți de cameră, J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, J. L. Murray, D. A. O. Edward, H. Ragnemalm, L. Sevón, M. Wathelet (raportor) și R. Schintgen, judecători,

* Limba de procedură: engleza.

avocat general: domnul D. Ruiz-Jarabo Colomer,
grefier: H. A. Rühl, administrator principal,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea susținerilor orale ale părților în ședința din 8 decembrie 1998, în cursul căreia Comisia a fost reprezentată de domnul W. Wils și AssiDomän Kraft Products AB și alții au fost reprezentate de domnii J. E. Pheasant și M. Levitt, solicitor,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 28 ianuarie 1999,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea depusă la grefa Curții la 4 septembrie 1997, în temeiul articolului 49 din Statutul CE al Curții de Justiție, Comisia Comunităților Europene a introdus un recurs împotriva Hotărârii Tribunalului de Primă Instanță din 10 iulie 1997, AssiDomän Kraft Products și alții/Comisia (T-227/95, Rec., p. II-1185, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care acesta a anulat Decizia Comisiei conținută în scrisoarea din 4 octombrie 1995 (denumită în continuare „Decizia din 4 octombrie 1995”) de respingere a cererii introduse la 24 noiembrie 1993 de către AssiDomän Kraft Products și alții, cu scopul de a obține reexaminarea, în lumina Hotărârii Curții din 31 martie 1993, Ahlström Osakeyhtiö și alții/Comisia (C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 și C-125/85–C-129/85, Rec., p. I-1307, denumită în continuare „Hotărârea Pastă de lemn”), a legalității Deciziei 85/202/CEE a Comisiei din 19 decembrie 1984 privind o procedură în temeiul articolului 85 din Tratatul CEE (IV/29.725 - Pastă de lemn) (JO 1985, L 85, p. 1, denumită în continuare „Decizia Pastă de lemn”).

Faptele în fața Tribunalului

2 Faptele aflate la originea recursului, astfel cum rezultă din hotărârea atacată, sunt următoarele.

3 Prin Decizia Pastă de lemn, Comisia a constatat că un anumit număr din cei 43 de destinatari ai acestei decizii încălcaseră articolul 85 alineatul (1) din Tratatul CEE [devenit articolul 85 alineatul (1) din Tratatul CE [devenit, la rândul său, articolul 81 alineatul (1), CE], în special convenind cu privire la prețul pastei de lemn sulfat albită.

4 Articolul 1 din Decizia Pastă de lemn enumera încălcările articolului 85 reținute de Comisie, destinatarii în cauză și perioadele relevante.

5 La articolul 1 alineatul (1) din această decizie, Comisia a constatat că producătorii suedezi, cu excepția Billerud-Uddeholm și Uddeholm AB, precum și alți producători finlandezi, americani, canadieni și norvegieni conveniseră „cu privire la prețul pastei de lemn sulfat albită destinată livrării în Comunitatea Economică Europeană pe parcursul întregii perioade 1975-1981 sau al unei părți din această perioadă. În conformitate articolul 1 alineatul (2), toți producătorii suedezi încălcaseră articolul 85 din tratat, convenind cu privire la prețurile efective ale tranzacției, impuse în Comunitate, cel puțin clienților stabiliți în Belgia, Franța, Germania, Țările de Jos și Regatul Unit, pentru pasta de lemn sulfat albită.

6 La articolul 3 din Decizia Pastă de lemn, Comisia a impus amenzi de la 50 000 la 500 000 ECU aproape tuturor destinatarilor deciziei în cauză, printre care nouă destinatari suedezi.

7 Aceste ultime întreprinderi au hotărât să nu introducă o acțiune în anulare împotriva Deciziei Pastă de lemn și au plătit amenzile care li se impuseseră. În schimb, 26 din cei 43 de destinatari inițiali ai acestei decizii sau succesorii lor au introdus o acțiune în anulare în temeiul articolului 173 din Tratatul CEE [devenit, după modificare, articolul 173 din Tratatul CE (devenit, la rândul său, după modificare, articolul 230 CE)].

8 Prin Hotărârea Pastă de lemn, Curtea a anulat articolul 1 alineatele (1) și (2) din Decizia Pastă de lemn, constatând încălcări ale articolului 85 alineatul (1) din tratat. Ulterior, aceasta a anulat sau a redus amenzile impuse întreprinderilor care introduseseră acțiuni.

9 Partea relevantă a dispozitivului Hotărârii Pastă de lemn este formulată după cum urmează:

„1) Anulează articolul 1 alineatul (1) din Decizia 85/202/CEE a Comisiei din 19 decembrie 1984 privind o procedură în temeiul articolului 85 din tratat.

2) Anulează articolul 1 alineatul (2) din decizia citată anterior.

...

7) Anulează amenzile impuse reclamantelor, cu excepția celei aplicate Finncell și a celor aplicate Canfor, MacMillan, St Anne și Westar, care sunt reduse la 20 000 ECU.

...”

10 Prin scrisoarea din 24 noiembrie 1993, AssiDomän Kraft Products și alții, care nu introduseseră o acțiune în anulare împotriva Deciziei Pastă de lemn, i-au solicitat Comisiei să reexamineze situația lor juridică în lumina Hotărârii pastă de lemn, deși acestea nu erau destinatari ale hotărârii în cauză, și să îi ramburseze fiecareia dintre ele cota parte din amenzile plătite, în măsura în care acestea depășeau 20 000 ECU, adică suma reținută de Curte în privința anumitor reclamante pentru încălcările a căror constatare nu fusese anulată. Acestea susțineau, în special, că se aflau în aceeași situație ca și ceilalți producători în ceea ce privește punctele 1 și 2 din dispozitivul Hotărârii Pastă de lemn și că infirmarea de către Curte a constatării Comisiei conform căreia destinatarii Deciziei Pastă de lemn conveniseră cu privire la prețurile pastei de lemn sulfat albite, precum și cu privire la prețurile tranzacțiilor în Comunitate, ar fi trebuit să se aplice și în cazul lor.

11 După un schimb de corespondență în cadrul căruia întreprinderile suedeze și Comisia și-au prezentat detaliat poziția cu privire la posibilitatea de a extinde beneficiul Hotărârii Pastă de lemn la destinatarii Deciziei Pastă de lemn care nu o contestaseră în termenul stabilit, membrul Comisiei responsabil cu probleme de concurență a refuzat, prin scrisoarea din 4 octombrie 1995, să dea curs cererii de rambursare a întreprinderilor, în următorii termeni:

„I do not see any possibility to accept your request. Article 3 of the decision imposed a fine on each of the producers on an individual basis. Consequently, in point 7 of the operative part of its judgment, the Court annulled or reduced the fines imposed on each of the undertakings who were applicants before it. In the absence of an application of annulment on behalf of your clients, the Court did not and indeed could not annul the parts of Article 3 imposing a fine on them. It follows that the obligation of the Commission to comply with the judgment of the

Court has been fulfilled in its entirety by the Commission reimbursing the fines paid by the successful applicants. As the judgment does not affect the decision with regard to your clients, the Commission was neither obliged nor indeed entitled to reimburse the fines paid by your clients.

As your clients' payment is based on a decision which still stands with regard to them, and which is binding not only on your clients but also on the Commission, your request for reimbursement cannot be granted.»

[«Nu văd nicio posibilitate de a da curs cererii dumneavoastră. Articolul 3 din decizie impunea o amendă fiecărui producător pe o bază individuală. De aceea, la punctul 7 din dispozitivul hotărârii sale, Curtea a anulat sau a redus amenzile impuse fiecăreia dintre întreprinderile reclamante în cauzele cu privire la care era sesizată. În absența unei acțiuni în anulare în numele clienților dumneavoastră, Curtea nu a anulat – de altfel, aceasta nu putea să anuleze – părțile articolului 3 care le impunea o amendă. În consecință, Comisia și-a îndeplinit în totalitate obligația de a se conforma hotărârii Curții, atunci când a rambursat amenzile plătite de reclamantele care obținuseră câștig de cauză. Având în vedere că hotărârea nu afectează decizia în măsura în care aceasta privește clienții dumneavoastră, Comisia nu era nici obligată, nici autorizată să ramburseze amenzile plătite de aceștia.

Întrucât plata efectuată de clienții dumneavoastră se bazează pe o decizie care este încă valabilă în privința acestora și care are în continuare caracter obligatoriu nu doar pentru aceștia, ci și pentru Comisie, cererea dumneavoastră de rambursare nu poate fi acceptată.»]

12 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului la 15 decembrie 1995, intimatele au introdus o acțiune în anulare împotriva Deciziei Comisiei din 4 octombrie 1995.

Acțiunea în fața Tribunalului

13 Intimatele au invocat un singur motiv, întemeiat pe faptul că, prin decizia din 4 octombrie 1995, Comisia nu a ținut seama de consecințele juridice care decurg din Hotărârea Pastă de lemn.

14 În prima parte a motivului, acestea au susținut că Comisia nu ținuse cont de principiul dreptului comunitar conform căruia efectul unei hotărâri de anulare este de a face actul atacat nul și neavenit, *erga omnes* și *ex tunc*.

15 În a doua parte, intimatele au susținut că Comisia încălcase articolul 176 primul paragraf din Tratatul CE [devenit articolul 233 primul paragraf, CE], în temeiul căruia „Instituția sau instituțiile emitente ale actului anulat sau a căror abținere a fost declarată contrară prezentului tratat sunt obligate să ia măsurile impuse de executarea hotărârii Curții de Justiție”. [traducere neoficială]

16 Potrivit intimatelor, această dispoziție obliga Comisia să adopte măsuri nu doar în privința părților în litigiu, ci și în privința altor justițiabili. În consecință, Comisia trebuia să reexamineze cazurile similare în lumina Hotărârii Pastă de lemn și, în special, a motivelor prezentate în respectiva hotărâre. În această privință, intimatele s-au prevalat de Hotărârea din 26 aprilie 1988, Asteris și alții/Comisia (97/86, 193/86, 99/86 și 215/86, Rec., p. 2181).

Hotărârea atacată

17 Tribunalul a respins prima parte a motivului.

18 În primul rând, Tribunalul a considerat, la punctele 56 și 57, că, deși a fost redactată și publicată sub forma unei singure decizii, Decizia Pastă de lemn trebuia să fie analizată ca un fascicul de decizii individuale, constatând în privința fiecărui destinatar încălcarea sau încălcările reținute împotriva sa și impunându-i, după caz, o amendă, astfel cum se susținea, în plus, în textul dispozitivului său și în special al articolelor 1 și 3.

19 Tribunalul a precizat, la punctul 58, că, în cazul în care un destinatar nu a introdus, în temeiul articolului 173 din Tratatul CE, o acțiune în anulare împotriva Deciziei Pastă de lemn, în măsura în care aceasta îl privește, decizia în cauză rămâne valabilă și obligatorie în toate elementele sale în ceea ce îl privește (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 9 martie 1994, TWD Textilwerke Deggendorf, C-188/92, Rec., p. I-833, punctul 13).

20 Tribunalul a adăugat, la punctul 60 din hotărârea atacată, că instanța comunitară nu poate, în cadrul unei acțiuni în anulare, să se pronunțe cu privire la obiectul litigiului care i-a fost înaintat de părți, astfel încât o decizie precum Decizia Pastă de lemn putea fi anulată doar în ceea ce privește destinatarii care au introdus o acțiune în fața instanței comunitare.

21 În consecință, la punctul 61, Tribunalul a interpretat punctele 1 și 2 din dispozitivul Hotărârii Pastă de lemn în sensul că primele două alineate ale articolului 1 din Decizia Pastă de lemn erau anulate numai în măsura în care acestea priveau părțile care obținuseră câștig de cauză în fața Curții. Tribunalul a considerat că respectiva apreciere era susținută de punctul 7 din dispozitivul Hotărârii Pastă de lemn, potrivit căruia numai „amenzile impuse reclamantelor” erau anulate sau reduse.

22 În schimb, Tribunalul a acceptat a doua parte a motivului.

23 În primul rând, Tribunalul a considerat, la punctul 69, că textul articolului 176 din tratat nu excludea posibilitatea ca consecințele unei hotărâri de anulare să depășească sfera justițiabililor care au introdus acțiunea.

24 În această privință, Tribunalul s-a bazat, la punctul 70, pe Hotărârea din 22 martie 1961, Snupat/Înalta Autoritate (42/59 și 49/59, Rec., p. 99, 159–161).

25 Tribunalul a considerat, la punctele 71 și 72, că această jurisprudență era aplicabilă în speță, având în vedere trei circumstanțe.

26 În primul rând, deciziile individuale anulate de Curte și deciziile care nu au fost contestate în justiție au fost adoptate în urma aceleiași proceduri administrative.

27 În al doilea rând, intimatele au fost amendate pentru pretinse încălcări ale articolului 85 din tratat, care au fost infirmate de Hotărârea Pastă de lemn în privința altor destinatari ai actului, care introduseseră o acțiune în temeiul articolului 173 din tratat.

28 În al treilea rând, deciziile individuale adoptate în privința intimatelor erau întemeiate pe aceleași constatări de fapt și aceleași analize economice și juridice ca și cele care fuseseră invalidate prin Hotărârea Pastă de lemn.

29 Referindu-se la principiul legalității, Tribunalul a considerat, la punctul 72, că, în astfel de circumstanțe, instituția în cauză putea fi obligată, în temeiul articolului 176 din tratat, să examineze, pe baza unei cereri introduse într-un termen rezonabil, dacă era necesar să adopte măsuri și în privința destinatarii actului anulat care nu introduseseră o acțiune în anulare.

30 În continuare, Tribunalul a precizat, la punctul 73, că era necesar să se stabilească obligațiile care decurg din Hotărârea Pastă de lemn și să se determine, în lumina principiilor enunțate anterior, în ce măsură această hotărâre obliga Comisia să reexamineze situația juridică a destinatarilor suedezi în ceea ce privește Decizia Pastă de lemn, astfel încât se impunea o analiză a dispozitivului și a motivelor.

31 În această privință, la punctul 74, acesta a amintit că Comisia avea obligația de a respecta nu numai dispozitivul hotărârii, ci și motivele pe care s-a bazat, având în vedere că acestea identificau dispoziția exactă considerată ca fiind ilegală și indicau motivele specifice ale lipsei de legalitate constatate în dispozitiv (Hotărârea Asteris și alții/Comisia, citată anterior, punctul 27).

32 După ce a subliniat faptul că, deși anumite documente „pot furniza baza care ar permite să se stabilească, împotriva unora dintre destinatarii suedezi, toate sau o parte din constatările dispozitivului Deciziei Pastă de lemn (a se vedea, în această privință, concluziile avocatului general Darmon din cadrul Hotărârii din 31 martie 1993, punctele 464-476), este la fel de adevărat că Curtea a invalidat proba principală invocată de Comisie împotriva tuturor destinatarilor Deciziei Pastă de lemn pentru a stabili existența unei concertări privind prețurile și așadar a unei încălcări a articolului 85 din tratat” [traducere neoficială], Tribunalul a dedus, la punctul 84, că, în această privință, Hotărârea Pastă de lemn era în mod clar susceptibilă să afecteze constatările referitoare la destinatarii suedezi.

33 Prin urmare, Tribunalul a considerat, la punctul 85, că, în temeiul articolului 176 din tratat și al principiului bunei administrări, Comisia era obligată să reexamineze, în lumina motivelor Hotărârii Pastă de lemn, legalitatea Deciziei Pastă de lemn, în măsura în care aceasta viza destinatarii suedezi, și să aprecieze dacă, pe baza unei astfel de examinări, era necesar să se procedeze la o rambursare a amenzilor plătite.

34 În plus, Tribunalul a considerat, la punctele 86 și 87, că Hotărârea TWD Textilwerke Deggendorf, citată anterior, nu se opunea acestei soluții, dat fiind faptul că aceasta nu era susceptibilă să le confere intimatelor dreptul de a eluda termenele pentru introducerea unei acțiuni și, în consecință, caracterul definitiv pe care îl prezintă în privința acestora Decizia Pastă de lemn. Spre deosebire de cauza TWD Textilwerke Deggendorf, citată anterior, în care întreprinderea în cauză încercase să invoce, în cadrul unei proceduri pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare, lipsa de legalitate a unei decizii pe care nu o atacase în termenul prevăzut la articolul 173 din tratat, controlul judecătoresc exercitat în speță nu avea ca obiect decizia inițială, și anume Decizia Pastă de lemn, ci o nouă decizie adoptată în temeiul articolului 176 din tratat. Acțiunea introdusă împotriva acesteia era așadar admisibilă.

35 Tribunalul a considerat, la punctul 92, că, în cazul în care Comisia ar concluziona, pe baza unei reexaminări a Deciziei Pastă de lemn, în lumina motivelor Hotărârii Pastă de lemn, că anumite constatări ale încălcărilor articolului 85 din tratat reținute împotriva destinatarilor suedezi erau ilegale, aceasta era autorizată să procedeze la o rambursare a amenzilor plătite în temeiul acestor constatări. În acest caz, Comisia era de asemenea obligată, în temeiul principiului legalității și al bunei administrări, sub sancțiunea de a priva articolul 176 din tratat de orice efect util, să ramburseze amenzile în cauză, acestea fiind lipsite de bază juridică.

36 Constatând că Decizia Comisiei din 4 octombrie 1995 era viciată de o eroare de drept, în măsura în care aceasta indica faptul că Comisia nu era nici obligată, nici autorizată să ramburseze amenzile plătite de intimat, Tribunalul a anulat-o.

Recursul

37 În sprijinul recursului său, Comisia a invocat trei motive, întemeiate pe încălcarea articolului 176 din tratat, pe nerespectarea articolului 173 din tratat și a articolului 189 din Tratatul CE (devenit articolul 249 CE), precum și pe motivele contradictorii care viciază hotărârea atacată.

38 Prin primul său motiv, Comisia susține că Tribunalul a reținut o interpretare prea largă a măsurilor necesare pentru executarea unei hotărâri a Curții în sensul articolului 176 din tratat, impunându-i Comisiei să reexamineze situația și să ramburseze amenzile plătite de destinatarul unei decizii pe care nu au contestat-o în justiție în termenul prevăzut.

39 După cum a subliniat însuși Tribunalul la punctul 56 al hotărârii atacate, o decizie precum Decizia Pastă de lemn, „deși formulată și publicată sub forma unei singure decizii, trebuie să fie analizată ca un fascicul de decizii individuale prin care se constată, în privința fiecăreia dintre întreprinderile destinate, încălcarea sau încălcările reținută(e) împotriva sa prin care i se impune, după caz, o amendă. Conform punctului 60 al hotărârii atacate, o astfel de decizie „poate fi anulată numai în ceea ce privește destinatarul care a obținut câștig de cauză în acțiunea lor în fața instanței comunitare” și, potrivit punctului 58, aceasta rămâne valabilă și obligatorie în privința destinatarilor care nu au introdus o acțiune în anulare.

40 Rezultă în mod necesar că „măsurile pe care le presupune executarea hotărârii Curții de Justiție”, în sensul articolului 76 din tratat, constau în rambursarea amenzilor impuse numai destinatarilor care au obținut câștig de cauză în fața instanței comunitare. În plus, Comisia nu ar fi obligată să reexamineze deciziile referitoare la destinatarul care nu au introdus o acțiune în anulare, având în vedere că aceste decizii nu erau vizate de hotărârea Curții.

41 În rest, orice altă interpretare a articolului 176 ar încălca principiul egalității, intimamente beneficiind atunci de un avantaj necuvenit în raport cu întreprinderile care, spre deosebire de acestea, și-au asumat riscul, în special financiar, de a introduce o acțiune în anulare. În această privință, Comisia subliniază că, „dacă nu ar fi avut câștig de cauză, cu siguranță că intimamente nu le-ar fi propus să împartă cheltuielile; acum că au câștigat, pârâtele vor un bilet gratuit plătit de alții”.

42 Prin al doilea motiv, Comisia reproșează Tribunalului faptul că a încălcat articolul 173 din tratat în două privințe, precum și articolul 189 din același tratat.

43 Făcând referire la Hotărârea TWD Textilwerke Deggendorf, citată anterior, aceasta amintește, pe de o parte, că o decizie care nu a fost atacată de destinatarul acesteia în termenul prevăzut la articolul 173 din tratat devine definitivă în ceea ce îl privește.

44 Or, hotărârea atacată îi permite destinatarului unei decizii care îl prejudiciază și pe care acesta nu a contestat-o în termenul stabilit să o readucă în discuție câțiva ani mai târziu, ca urmare a unei hotărâri de anulare a unei decizii similare care a fost adoptată în urma unei proceduri comune. Termenul de două luni stabilit la articolul 173 din tratat ar fi prin urmare golit de substanță.

45 Pe de altă parte, hotărârea atacată nu respectă principiul potrivit căruia nimeni nu poate intenta o acțiune în justiție în numele altcuiva, consacrat implicit la articolul 173 din tratat. Acesta prevede, între-adevăr, că o persoană fizică sau juridică poate formula o acțiune numai împotriva deciziilor al căror destinatar este sau care o privesc în mod direct și individual.

46 În cele din urmă, hotărârea atacată încalcă articolul 189 din tratat în măsura în care nu respectă caracterul individual al deciziilor. În vreme ce regulamentul produce efecte juridice nu numai în privința părților în fața Curții, ci și în privința tuturor persoanelor cărora li se aplică regulamentul respectiv, acest lucru nu este valabil în cazul unei decizii, care este un act administrativ individual. Dacă un destinatar contestă o decizie care îi este adresată și obține anularea sa, aceasta afectează numai situația juridică a destinatarului în cauză.

47 Prin al treilea motiv, Comisia susține că raționamentul prezentat la punctele 55-63 ale hotărârii atacate este contrazis de cel enunțat la punctele 64-95.

48 Potrivit Comisiei, este contradictoriu să se susțină, pe de o parte, că deciziile care impun amenzi destinatarilor suedezi nu au fost anulate de Hotărârea Pastă de lemn, astfel încât acestea rămân valide și obligatorii și, pe de altă parte, că, în urma pronunțării acestei hotărâri, deciziile în cauză sunt lipsite de bază juridică, astfel încât destinatarii lor trebuie să fie rambursați.

Constatările Curții

49 Recursul ridică, în esență, problema stabilirii dacă, în cazul în care mai multe decizii individuale similare care impun amenzi au fost adoptate în temeiul unei proceduri comune și numai anumiți destinatari au introdus o acțiune și au obținut anularea în justiție, instituția care le-a adoptat trebuie, la cererea altor destinatari, să reexamineze, în lumina motivelor hotărârii de anulare, legalitatea deciziilor neatacate și să aprecieze dacă, pe baza unei astfel de examinări, este necesar să se procedeze la o rambursare a amenzilor plătite.

50 Este necesar să se sublinieze mai întâi că articolul 176 din tratat, singura dispoziție invocată în fața Tribunalului de Intimate și care se află la baza hotărârii atacate, nu obligă instituția care a adoptat măsura anulată decât să ia măsurile necesare pentru executarea hotărârii de anulare.

51 Or, sfera de aplicare a dispoziției respective este limitată în două privințe.

52 Pe de o parte, întrucât instanța comunitară nu ar putea să se pronunțe *ultra petita* cu privire la excesul de putere (a se vedea hotărârile din 14 decembrie 1962, Meroni/Înalta Autoritate, 46/59 și 47/59, Rec., p. 783, 801, și din 28 iunie 1972, Jamet/Comisia, 37/71, Rec., p. 483, punctul 12), sfera de aplicare a anulării pe care o pronunță nu o poate depăși pe cea solicitată de reclamant.

53 Prin urmare, dacă un destinatar al unei decizii decide să introducă o acțiune în anulare, instanța comunitară nu este sesizată decât în privința elementelor din decizie care îl privesc. În schimb, elementele din decizie care îi privesc pe alți destinatari, care nu au fost atacate, nu fac parte din obiectul litigiului pe care instanța comunitară este sesizată să îl soluționeze.

54 Pe de altă parte, deși autoritatea absolută de care se bucură o hotărâre de anulare a unei instanțe comunitare (a se vedea, în special, hotărârile din 21 decembrie 1954, Franța/Înalta Autoritate, 1/54, Rec., p. 7, 34; Italia/Înalta Autoritate, 2/54, Rec., p. 73, 104, și din 11 februarie 1955, Assider/Înalta Autoritate, 3/54, Rec., p. 123) se leagă atât de dispozitivul hotărârii, cât și de motivele care stau la baza hotărârii, aceasta nu poate atrage anularea unui act care nu a fost contestat în fața instanței comunitare, dar cu privire la care se presupune că este viciat de aceeași lipsă de legalitate.

55 Astfel, luarea în considerare a motivelor hotărârii care stabilesc motivele precise ale lipsei de legalitate constatate de instanța comunitară (a se vedea, în special, Hotărârea din 12 noiembrie 1998, Spania/Comisia, C-415/96, Rec., p. I-6993, punctul 31) nu are ca obiect decât să stabilească sensul exact al deciziei din dispozitivul hotărârii. Autoritatea unui motiv al unei hotărâri de anulare nu se poate aplica situației persoanelor care nu erau părți la proces și în privința cărora hotărârea nu a putut, prin urmare, să decidă nimic.

56 În aceste condiții, deși articolul 176 din tratat impune instituției în cauză să se asigure că orice act destinat să înlocuiască actul anulat nu este viciat de aceleași nereguli ca și cele identificate în hotărârea de anulare, în schimb și contrar deciziei Tribunalului de la punctele 69, 72 și 85, această dispoziție nu implică obligația Comisiei de a reexamina, la cererea părților interesate, decizii identice sau similare cu privire la care se pretinde că ar fi afectate de aceeași neregulă, adresate altor destinatari decât reclamantul.

57 În continuare, trebuie să se reamintească faptul că, potrivit unei jurisprudențe constante, o decizie care nu a fost atacată de către destinatar în termenele prevăzute la articolul 173 din tratat devine definitivă în privința acestuia (a se vedea, în special, Hotărârea din 17 noiembrie 1965, Callotti/Curtea de Justiție, 20/65, Rec., p. 1045, și Hotărârea TWD Textilwerke Deggendorf, citată anterior, punctul 13).

58 În lumina acestui principiu, Curtea a considerat, în mod repetat, că un stat membru nu mai avea dreptul, în cadrul unei acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor introduse de Comisie, să conteste, pe baza articolului 184 din Tratatul CE (devenit articolul 241 CE), validitatea unei decizii care i-a fost adresată în temeiul articolului 93 alineatul (2) din același tratat [devenit articolul 88 alineatul (2), CE], după expirarea termenului în care putea introduce o acțiune în anulare (a se vedea, în acest sens, hotărârile din 12 octombrie 1978, Comisia/Belgia, 156/77, Rec., p. 1881, punctul 20, și din 10 iunie 1993, Comisia/Grecia, C-183/91, Rec., p. I-3131, punctul 10).

59 În mod similar, Curtea a considerat că, deși o parte poate iniția o procedură judiciară prin intermediul unei acțiuni în despăgubiri, fără să fie obligată de nicio dispoziție să urmărească anularea actului ilegal care îi cauzează prejudiciul, aceasta nu poate totuși să eludeze prin această metodă inadmisibilitatea unei cereri de anulare care vizează aceeași lipsă de legalitate și are aceleași scopuri pecuniare (a se vedea, în special, hotărârile din 12 noiembrie 1981, Birke/Comisia și Consiliul, 543/79, Rec., p. 2669, punctul 28; Bruckner/Comisia și Consiliul, 799/79, Rec., p. 2697, punctul 19, și din 26 februarie 1986, Krohn/Comisia, 175/84, Rec., p. 753, punctul 33).

60 În plus, în Hotărârea TWD Textilwerke Deggendorf, citată anterior, Curtea a considerat că articolul 173 din tratat se opune faptului ca beneficiarul unui ajutor de stat, care era abilitat să conteste decizia Comisiei prin care acest ajutor era declarat ilegal și incompatibil cu piața comună, prin intermediul unei acțiuni în anulare în termenul prevăzut la articolul 173 paragraful al cincilea din tratat, și care nu a introdus o astfel de acțiune, să poată contesta, în fața instanței naționale, executarea deciziei în cauză, bazându-se pe lipsa de legalitate a acesteia. Astfel, o hotărâre contrară ar însemna să i se recunoască acestei părți dreptul de a eluda caracterul definitiv pe care îl are decizia în privința sa după expirarea termenului pentru introducerea unei acțiuni în justiție.

61 Această jurisprudență se bazează în special pe considerentul conform căruia termenele pentru introducerea unei acțiuni vizează să asigure certitudinea juridică, împiedicând contestarea nelimitată a actelor comunitare care antrenează efecte juridice, precum și pe cerința unei bune administrări a justiției și cea a economiei procedurale.

62 În cele din urmă, trebuie amintit faptul că, potrivit unei jurisprudențe constante, o hotărâre de anulare a Curții sau a Tribunalului poate constitui un fapt nou care permite reînceperea termenului de introducere a acțiunii doar în ceea ce privește, pe de o parte, părțile la procedură și, pe de altă parte, alte persoane afectate direct de actul anulat (hotărârile din 17 iunie 1965, Müller/Consiliile CEE, CEEA și CECA, 43/64, Rec., p. 499, 515; din 14 decembrie 1965, Pfloeschner/Comisia, 52/64, Rec., p. 1211, 1219; din 21 februarie 1974, Kortner și alții/Consiliul, Comisia și Parlamentul, 15/73-33/73, 52/73, 53/73, 57/73-109/73, 116/73, 117/73, 123/73, 132/73 și 135/73-137/73, Rec., p. 177, punctul 38, și din 8 martie 1988, Brown/Curtea de Justiție, 125/87, Rec., p. 1619, punctul 13).

63 Principiul certitudinii juridice, care stă la baza explicațiilor amintite la punctele 57-62, se opune, prin urmare, necesității ca, în cazul în care mai multe decizii individuale similare care impun amenzi au fost adoptate în temeiul unei proceduri comune și numai anumiți destinatari au introdus o acțiune și au obținut anularea în justiție a deciziilor care îi privesc, instituția care le-a adoptat, la cererea altor destinatari, să reexamineze, în lumina motivelor hotărârii de anulare, legalitatea deciziilor neatacate și să aprecieze dacă, pe baza unei astfel de examinări, este necesar să fie rambursate amenzile plătite.

64 Intimatele consideră totuși că Tribunalul a aplicat corect principiile care decurg din hotărârile din 22 martie 1961, Snpat/Înalta Autoritate, și Asteris și alții/Comisia, citate anterior.

65 Aceste două cauze priveau totuși situații diferite de cea care se află la originea prezentei proceduri.

66 În Hotărârea din 22 martie 1961, Snpat/Înalta Autoritate, citată anterior, circumstanțe foarte speciale au determinat Curtea să interpreteze într-o manieră extensivă obligațiile care îi revin Înaltei Autorități ca urmare a Hotărârii din 17 iulie 1959, Snpat/Înalta Autoritate (32/58 și 33/58, Rec., p. 275).

67 Pe de o parte, Snpat folosisese în mod sistematic căile de atac pe care le avea la dispoziție, spre deosebire de intimate care au lăsat să expire termenul de două luni prevăzut la articolul 173 paragraful al cincilea din tratat. Astfel, Snpat solicitase inițial o derogare de la obligația pe care o avea de a contribui la un fond de egalizare, pe baza derogărilor care fuseseră acordate de Înalta Autoritate altor doi producători, iar ulterior introdusese o acțiune în anulare împotriva deciziei prin care i se refuza acordarea unei derogări. După respingerea acestei acțiuni de către Curte, prin Hotărârea din 17 iulie 1959, Snpat/Înalta Autoritate, citată anterior, Snpat a solicitat Înaltei Autorități să revoce cu efect retroactiv derogările acordate celorlalți doi producători, înainte de a introduce în cele din urmă o nouă acțiune în fața Curții împotriva refuzului Înaltei Autorități de a admite această a doua cerere, acțiune care a fost acceptată.

68 Pe de altă parte, derogările acordate celorlalți doi producători cauzau Snpat un prejudiciu direct, dată fiind natura sistemului de egalizare care fusese stabilit, în măsura în care acestea reduceau costurile de producție ale celorlalți doi producători și majorau costurile de producție ale Snpat, având în vedere că derogările respective au determinat reevaluarea contribuției acestuia. Acest lucru nu este valabil și în cazul amenzilor impuse diverșilor destinatari ai Deciziei Pastă de lemn, întrucât anularea unora dintre ele nu afecta în niciun fel valoarea amenzilor care nu fuseseră contestate.

69 De asemenea, pârâtele nu pot invoca în mod util Hotărârea Asteris, citată anterior, în care Curtea a considerat că, în urma anulării, de către o hotărâre anterioară, a unui regulament agricol aplicabil unui anumit an comercial, instituția în cauză avea obligația de a elimina textele care fuseseră adoptate deja la data pronunțării acestei ultime hotărâri și care reglementau anii comerciali ulteriori dispozițiilor cu același efect ca și cea considerată ilegală.

70 Această cauză privea, într-adevăr, anularea unor regulamente care se succedau în timp, astfel încât anularea unui regulament anterior obliga în mod necesar instituția care îl adoptase să țină seama, la elaborarea regulamentelor ulterioare celui anulat, de hotărârea Curții.

71 Prin urmare, Tribunalul a comis o eroare considerând că articolul 176 din tratat obliga Comisia să reexamineze, la cererea părților interesate, legalitatea Deciziei Pastă de lemn, în măsura în care aceasta le viza, în lumina motivelor Hotărârii Pastă de lemn, și să aprecieze dacă, pe baza unei astfel de examinări, era necesar să se procedeze la o rambursare a amenzilor plătite. Hotărârea atacată trebuie așadar să fie anulată.

72 În temeiul articolului 54 primul paragraf a doua teză din Statutul CE al Curții de Justiție, aceasta, în caz de anulare a deciziei Tribunalului, poate pronunța o hotărâre definitivă în cauza respectivă, atunci când stadiul procedurii permite acest lucru. Curtea apreciază că acesta este cazul.

Cu privire la acțiunea în anulare introdusă în fața Tribunalului împotriva Deciziei din 4 octombrie 1995

73 În acțiunea lor în anulare, intimatele au invocat un singur motiv, întemeiat pe faptul că, prin decizia din 4 octombrie 1995, Comisia nu a ținut seama de consecințele juridice care decurg din Hotărârea Pastă de lemn.

74 În prima parte a motivului, acestea au susținut că Comisia nu ținuse cont de principiul dreptului comunitar conform căruia efectul unei hotărâri de anulare este de a face actul atacat nul și neavenit, *erga omnes* și *ex tunc*.

75 În a doua parte, intimatele au susținut încălcarea de către Comisie a articolului 176 primul paragraf din tratat.

76 Având în vedere că prima parte a motivului este neîntemeiată din motivele prezentate la punctele 19, 20, 54 și 55 ale prezentei hotărâri și cea de a doua parte din motivele expuse la punctele 50-56 ale prezentei hotărâri, trebuie să fie respinsă ca nefondată acțiunea în anulare introdusă la 15 decembrie 1995 în fața Tribunalului de către intimat împotriva Deciziei din 4 octombrie 1995 prin care li s-a respins cererea de reexaminare în lumina Hotărârii Pastă de lemn.

Cu privire la cheltuielile de judecată

77 Potrivit articolului 122 primul paragraf din regulamentul de procedură, atunci când recursul este fondat, iar Curtea soluționează ea însăși în mod definitiv litigiul, aceasta se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. Potrivit articolului 69 alineatul (2), aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 118, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

78 Întrucât recursul este fondat și acțiunea introdusă de intimat este nefondată, se impune ca intimatele să suporte în totalitate cheltuielile de judecată efectuate în fața Tribunalului și a Curții.

Pentru aceste motive,

CURTEA

hotărăște:

1) Anulează Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 10 iulie 1997, AssiDomän Kraft Products și alții/Comisia (T-227/95),

2) Respinge acțiunea în anulare introdusă la 15 decembrie 1995 de către AssiDomän Kraft Products AB și alții în fața Tribunalului.

3) AssiDomän Kraft Products AB și alții vor suporta în totalitate cheltuielile de judecată efectuate în fața Tribunalului și a Curții.

Rodríguez Iglesias
Jann
Murray
Sevón

Kapteyn
Moitinho de Almeida
Edward
Wathelet

Puissochet
Gulmann
Ragnemalm
Schintgen

Hirsch

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, la 14 septembrie 1999.

Grefier
R. Grass

Președinte
G. C. Rodríguez Iglesias